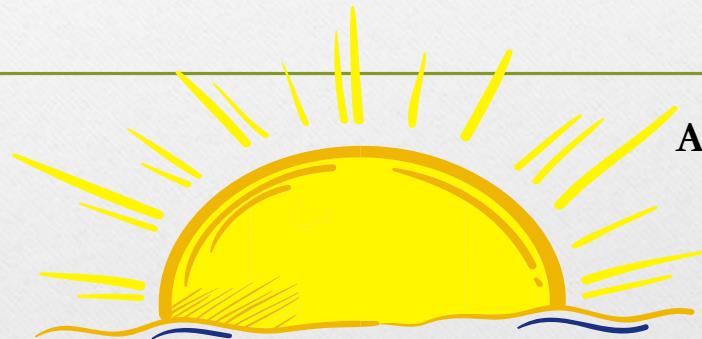


***ROLA PEDAGOGA SPECJALNEGO W PROCESIE  
WSPÓŁORGANIZOWANIA KSZTAŁCENIA  
SPECJALNEGO***

ANNA SZUŁCZYŃSKA



**Stowarzyszenie Dobry Start**

---

# PEDAGOG SPECJALNY

---

**TO CZŁOWIEK O WYJĄTKOWYCH  
PREDYSPOZYCJACH OSOBOWOŚCIOWYCH,  
PROFESJONALISTA POSIADAJĄCY ROZLEGŁĄ,  
INTERDYSCYPLINARNĄ WIEDZĘ,  
A TAKŻE ODPOWIEDNIE UMIEJĘTNOŚCI**

***ROZPORZĄDZENIE MEN Z DNIA 9 SIERPNIA 2017 R. W SPRAWIE  
WARUNKÓW ORGANIZOWANIA KSZTAŁCENIA, WYCHOWANIA  
I OPIEKI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNYCH,  
NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE I ZAGROŻONYCH  
NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM (DZ. U. Z 2017 R., POZ. 1578)***

**ROZPORZĄDZENIE MEN Z DNIA 9 SIERPNIA 2017 R. W SPRAWIE WARUNKÓW ORGANIZOWANIA KSZTAŁCENIA, WYCHOWANIA I OPIEKI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE I ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM**

**§ 7 ust. 1 i 2 - rozporządzenia**

1. W przedszkolach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi, przedszkolach integracyjnych, szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi i szkołach integracyjnych zatrudnia się dodatkowo nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego, z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.
2. W przedszkolach ogólnodostępnych, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach ogólnodostępnych w których kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane **ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera, lub niepełnosprawności sprzężone, zatrudnia się dodatkowo:**
  - 1) nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych lub specjalistów!
  - lub
  - 3) pomoc nauczyciela – z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

***ROZPORZĄDZENIE MEN Z DNIA 9 SIERPNIA 2017 R. W SPRAWIE WARUNKÓW ORGANIZOWANIA KSZTAŁCENIA, WYCHOWANIA I OPIEKI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE I ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM***

3. W przedszkolach ogólnodostępnych, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach ogólnodostępnych, w których kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na inne niż wymienione w ust. 2 **niepełnosprawności, niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym**, za zgodą organu prowadzącego, można zatrudniać dodatkowo:

1) nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia odpowiednio uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym lub specjalistów,

## ZADANIA ZATRUDNIONYCH NAUCZYCIELI

7. Nauczyciele, o których mowa w ust. 1, ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 1:

- 1) prowadzą wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych realizują zintegrowane działania i zajęcia określone w programie;
- 2) prowadzą wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych pracę wychowawczą z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym;
- 3) uczestniczą, w miarę potrzeb, w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez innych nauczycieli oraz w zintegrowanych działaniach i zajęciach, określonych w programie, realizowanych przez nauczycieli, specjalistów i wychowawców grup wychowawczych;
- 4) udzielają pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne oraz nauczycielom, specjalistom i wychowawcom grup wychowawczych realizującym zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie, w doborze form i metod pracy z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym;
- 5) prowadzą zajęcia, o których mowa w § 5 pkt 4.

---

# **ROLA PEDAGOGA SPECJALNEGO**

# ROLA „DIAGNOSTY”

*Pedagog dokonuje wraz z zespołem oceny poziomu funkcjonowania dziecka – ucznia i jego indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych.*

**ROZPORZĄDZENIE MEN Z DNIA 9 SIERPNIA 2017 R. W SPRAWIE WARUNKÓW ORGANIZOWANIA KSZTAŁCENIA,  
WYCHOWANIA I OPIEKI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE  
I ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM**

**§6 ust. 9 i 10**

9. Zespół, co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonuje

- okresowej WOPFU, uwzględniając ocenę efektywności...
- w miarę potrzeb, dokonuje modyfikacji programu.

10. Wielospecjalistyczne oceny [.....] uwzględniają w szczególności:

- 1) indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia ucznia;
- 2) w zależności od potrzeb, zakres i charakter wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów, asystentów lub pomocy nauczyciela, o których mowa w § 7 ust. 1–5;
- 3) przyczyny niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia, w tym bariery i ograniczenia utrudniające funkcjonowanie i uczestnictwo ucznia w życiu, a w przypadku ucznia realizującego wybrane zajęcia indywidualnie lub w grupie liczącej do 5 uczniów, zgodnie ze wskazaniem zawartym w programie – także napotymane trudności w zakresie włączenia ucznia w zajęcia realizowane wspólnie z oddziałem.

# ROLA „MENTORA”

---

*Pedagog **wspiera** współpracujące z nim „podmioty edukacyjne” w udoskonalaniu i wzmacnianiu działań edukacyjno-terapeutycznych, **dzieli się swoją wiedzą i doświadczeniem** (refleksja nad zastosowaniem wiedzy, umiejętności, doświadczenia), **inicjuje proces zmian**, koncentrując się na poszukiwaniu zasobów, możliwości, rozwiązań danej sytuacji i określeniu przeszkód, korzyści, zagrożeń.*

# ROLA COACHA

*Jego zadaniem jest taki dialog z zaangażowanym „podmiotem edukacyjnym”, aby to on sam próbował odnaleźć metody rozwiązywania swoich problemów oraz sposoby osiągania określonych celów. **Coach** zadaje wiele pytań, w tym tzw. pytań granicznych, które skłaniają do refleksji, sprawiając, że osoba zaczyna inaczej patrzeć na swoją rzeczywistość, poszerzając osobistą perspektywę, co wspomaga kreatywne myślenie, pobudza do odkrywania nowych rozwiązań w osobistym rozwoju, wychodząc ze strefy najbliższego komfortu, otwierając się na nowe pomysły i rozwiązania. Zadaniem coacha jest udzielanie pomocy w przekuwaniu ogólnych zamierzeń w konkretne działania oraz wspieranie podczas ich realizacji.*

# ROLA TRENERA

---

*Pedagog specjalny jest osobą instruującą, dającą rady oraz (wspólnie wypracowane) gotowe rozwiązania na spotkaniach szkoleniowo-warsztatowych dla zaangażowanych osób, gdzie kładzie nacisk na działania, poparte zagadnieniami z jasno określonego zakresu materiałów.*

# *ROLA TERAPEUTY - DYDAKTYKA*

## **Wraz z zespołem:**

---

- opracowuje Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny, w zależności od potrzeb – modyfikuje go, dokonuje oceny efektywności podejmowanych działań,
- tworzy program terapeutyczny – na zajęcia rewalidacji oraz na inne zajęcia z zakresu pomocy pedagogiczno-psychologicznej, uwzględniając w szczególności rozwijanie umiejętności komunikacyjnych przez zajęcia rozwijające umiejętności społeczne – np.: w przypadku ucznia z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- określa zakres i sposób dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia w zakresie: metod i form pracy, środków dydaktycznych, warunków kształcenia, sposobów sprawdzania i oceniania,
- we współpracy z nauczycielem wiodącym i przedmiotowym opracowuje adekwatne do możliwości wymagania i dokonuje systematycznej oceny osiągnięć ucznia.

**ROZPORZĄDZENIE MEN Z DNIA 9 SIERPNIA 2017 R. W SPRAWIE WARUNKÓW ORGANIZOWANIA KSZTAŁCENIA,  
WYCHOWANIA I OPIEKI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE I  
ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM**

**§6 ust. 1**

IPET - „Indywidualny Program Edukacyjno – Terapeutycznym”, określa:

- 1) zakres i sposób dostosowania odpowiednio programu [....] oraz wymagań edukacyjnych.**
- 2) zintegrowane działania nauczycieli [....] ukierunkowane na poprawę funkcjonowania ucznia [....]  
oraz wzmacnianie jego uczestnictwa w życiu przedszkolnym lub szkolnym**
- 3) formy i okres udzielania uczniowi ppp [....]
- 4) **działania wspierające rodziców ucznia [....]**
- 5) **zajęcia - rewalidacyjne**, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia odpowiednio...a także:  
zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego i zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu[....]
- 6) **zakres współpracy nauczycieli i specjalistów [....]**
- 7) w przypadku uczniów niepełnosprawnych [....] **sposób dostosowania warunków organizacji kształcenia  
do rodzaju niepełnosprawności ucznia, w tym w zakresie wykorzystywania technologii  
wspomagających to kształcenie;**
- 8) w zależności od indywidualnych potrzeb [....] wskazanych w orzeczeniu [....] lub wynikających z WOFU  
– wybrane zajęcia [....] realizowane **indywidualnie z uczniem lub w grupie liczącej do 5 uczniów.**

# KOORDYNATORA DZIAŁAŃ EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ

---

*Zadaniem nauczyciela współorganizującego jest budowanie integracji zespołowej zaangażowanych w proces kształcenia specjalnego, mając na uwadze zarówno oddział w którym przebywa na co dzień uczeń, jak i całą szkołę poprzez:*

- wypracowywanie modelu uczenia się we współpracy,
- stworzenie sieci wzajemnego wsparcia,
- budowanie postawy rozumienia, wzajemnego szacunku, akceptacji między rodzicami uczniów nie posiadających orzeczenia, a rodzicami posiadającymi dziecko z orzeczeniem.

# ROLA WSÓŁORGANIZATORA ZAJĘĆ

---

## **PEDAGOG WSPÓŁORGANIZUJE ZAJĘCIA:**

- dydaktyczno-wychowawcze - aktywne uczestnictwo w zajęciach prowadzonych przez innych nauczycieli, wspólne opracowywanie zakresu i sposobu dostosowań wymagań edukacyjnych dla ucznia.
- integrujące działania z nauczycielami i specjalistami określając ich kierunek (nad czym pracujemy? co chcemy osiągnąć?),
- rewalidacyjne ukierunkowane na poprawę funkcjonowania ucznia posiadającego orzeczenie w oddziale ogólnodostępnym (co robimy, żeby osiągnąć cel?),

# ROLA DORADCY

*Pedagog proponuje działania wspierające rodziców ucznia posiadającego orzeczenie (grupy wsparcia, warsztaty, prowadzenie zeszytu współpracy), określa na spotkaniu zespołu specjalistów zakres współdziałania z instytucjami np. poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, specjalistycznymi, organizacjami pozarządowymi, placówkami kształcenia specjalnego ze wskazaniem ich zakresu (wspólne ustalenia dotyczące ujednolicenia oddziaływań edukacyjno-rozwojowych szkoła – dom) oraz wspiera nauczycieli wiodących, przedmiotowych w określeniu wymagań edukacyjnych dla dziecka – ucznia z zespołem Aspergera, wskazując jak istotne w codziennej pracy dydaktycznej jest poznawanie specyfiki funkcjonowania takiego ucznia w oddziale ogólnodostępnym (propozycja ukierunkowanych szkoleń, warsztatów).*

---

# **KOMPETENCJE PEDAGOGA SPECJALNEGO**

- **kompetencje specjalistyczne** (wiedza i umiejętności w zakresie nauczanego przedmiotu),
- **dydaktyczne** (sposób efektywnego postępowania z uczniami),
- **psychologiczne** (umiejętność inspirowania, motywowania uczniów do nauki, integrowania ich w zespół, umiejętność radzenia sobie ze stresem itp.)
- **kompetencje diagnostyczne**, które umożliwiają poznanie możliwości wychowanków, ich potrzeb, zainteresowań oraz stosunków społecznych między nimi, w oparciu o analizę i interpretację zebranych informacji.
- **kompetencje interpersonalne**
- **kompetencje innowacyjne**

Współczesny świat jawi nam się często jako coraz bardziej rywalizacyjny, coraz agresywniejszy i coraz bardziej zamknięty w obrębie różnych nacjonalizmów.

---

Powszechne są: lęk przed innością, tłumienie różnorodności, tendencja do unifikacji postaw i przekonań, przy równoczesnym braku zrozumienia i poszanowania dla słabszych członków grup społecznych: dzieci, ludzi starszych, chorych i niepełnosprawnych ( Kościelska).

Miernikiem jakości współpracy nauczycieli jest także zmiana postaw uczniów pełnosprawnych wobec ich rówieśników niepełnosprawnych.

---

*Zmiana ta wpływa na akceptację i zrozumienie, że każdy człowiek, mimo swoich odmienności, ma prawo być pełnym uczestnikiem życia społecznego i korzystać w pełni z praw obowiązujących w nim.*

O skuteczności, efektywności i celowości edukacji integracyjnej całego zespołu współpracujących specjalistów i nauczycieli, w tym głównie pedagoga specjalnego, świadczy poziom funkcjonowania ucznia z niepełnosprawnością w środowisku społecznym czyli: *postępowanie, zachowanie i reagowanie, wyrażanie i kontrolowanie swoich emocji i zachowań, chęć podejmowania nowych wyzwań i umiejętność radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi.*